

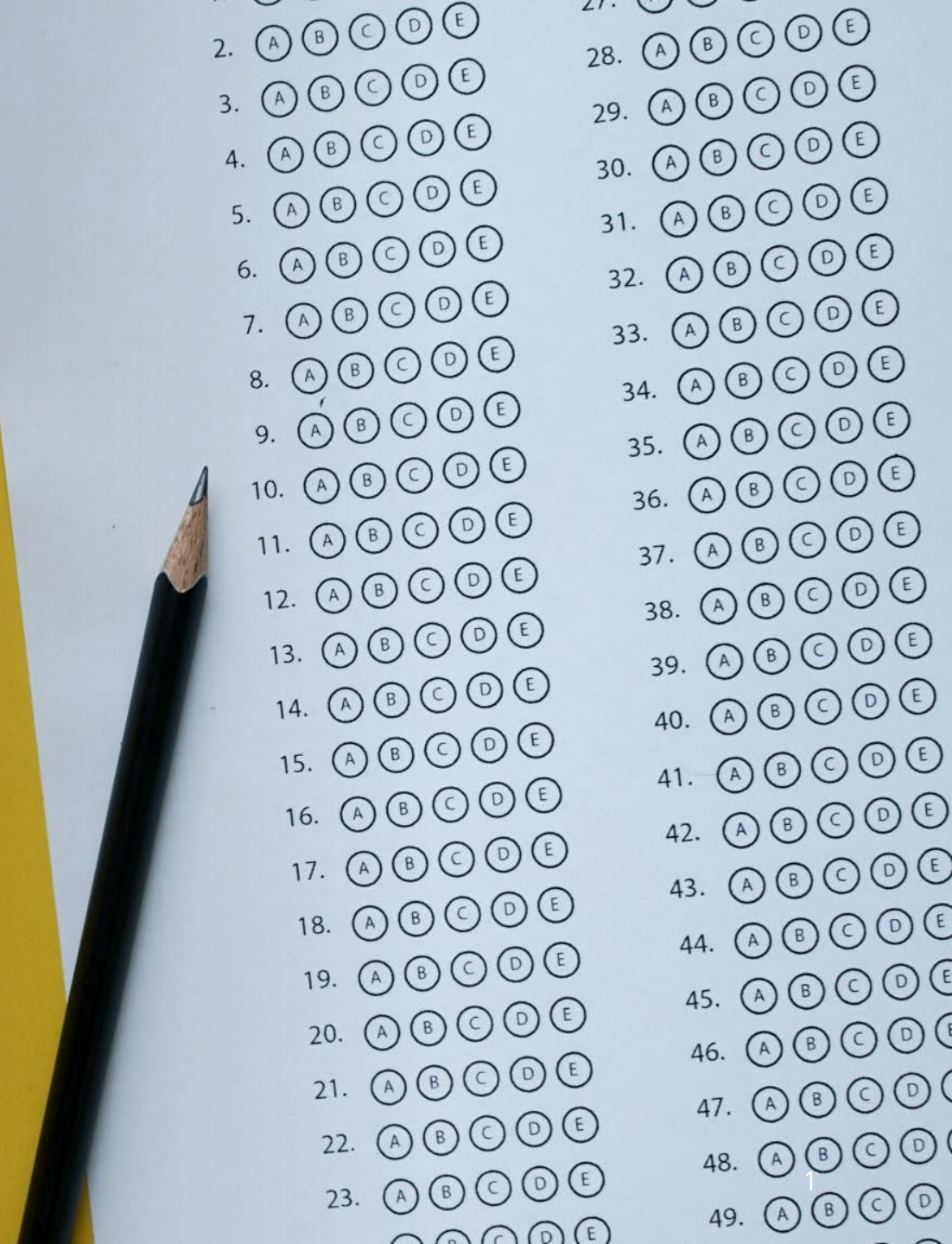

Let's talk...
Lesson study in het Vlaamse
en Nederlandse hoger
onderwijs

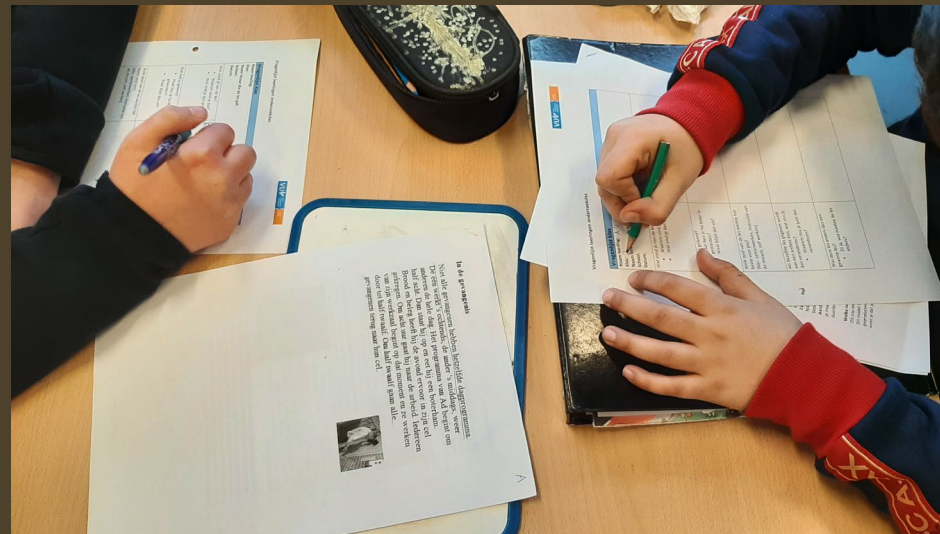
Een casus uit de unit **Bedrijfsmanagement in Geel**

&

Een casus van de **Inholland Pabo**

Heidi Verlinden
&
Madeleine
Vreeburg

ZWOLLE – The Netherlands – 27-29 NOV 2023
Welcome back! Let's talk!

Focus workshop

- Dialoog over wat er écht toe doet: de job/professie
  - Hoe krijgen we **docenten** zover?
  - Hoe krijgen we **studenten** (docenten in spé)
  - Hoe doen jullie het?

Wat gaan we doen?

INVENTARISEREN VAN
VRAGEN

WIE HEEFT CASUSSEN
OM TE DELEN?

PRESENTATIE VAN 2
CASUSSEN

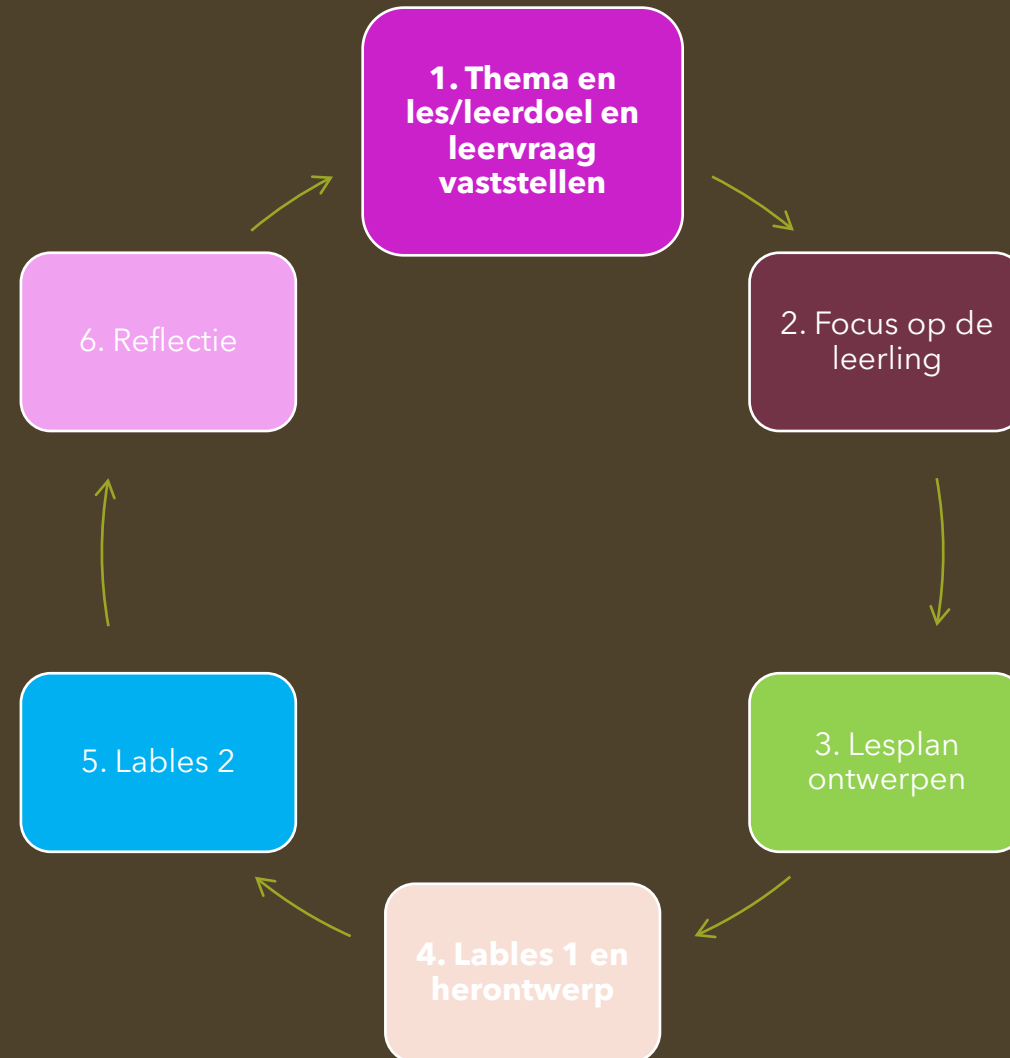
VRAGEN GRAAG
TUSSENDOR!

Lesson study wat is het?

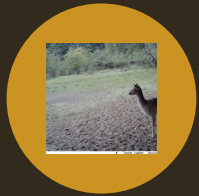
- Een team docenten werkt samen :
  - Ontwerpt, observeert 'live' lessen, bespreekt en analyseert deze gezamenlijk
  - Externe deskundigen ondersteunen het hele proces (vakdidacticus en procesbegeleider)

Lesson Study Cyclis

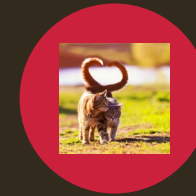
Wat is de *kracht* van Lesson Study?

Intensieve samenwerking en gerichte feedback

Een gedeelde visie

Een op leren gerichte focus

Reflectie

Onderzoekend vermogen bevorderen

Lesson Study – opbrengsten (Goei et al., 2013)

Aansluiten bij de
onderwijs- en
instructiebehoefte
van leerlingen

Gedifferentieerde
lessen kunnen
ontwerpen en
kunnen geven

Meer inhoud rond
de vakdidactiek
geïntegreerd met
pedagogisch-
didactisch handelen

Betere groeps- en
individuele
handelingsplanning

Betere leerresultaten
van leerlingen

Teamleren!

Systematisch
observeren van
leergedrag

(Voor meer wetenschappelijke onderbouwing zie: www.lessonstudynl.nl)

Casus 1 Unit Bedrijfsmanagement Geel

- Professionele bachelor
  - Accountancy-fiscaliteit
  - Business & ondernemen
  - Financiën & verzekeringen
  - Immobiliën & verzekeringen
  - Marketing
  - Rechtspraak
  - Supply chain management
  - Winkel- en retailmanagement
- Graduaat (associate degree)
  - Accounting administration
  - Juridisch-administratieve ondersteuning
  - Marketing- en communicatiesupport
  - Transport en logistiek
  - Verzekeringen
  - Winkelmanagement

- Dag- en avondtrajecten, werkstudenten, volledig of gedeeltelijk afstandsonderwijs

Aanleiding van de vraag

Dalend studentenaantal

Dalend niveau van
talenkennis bij de
studenten

Perceptie bij docenten:

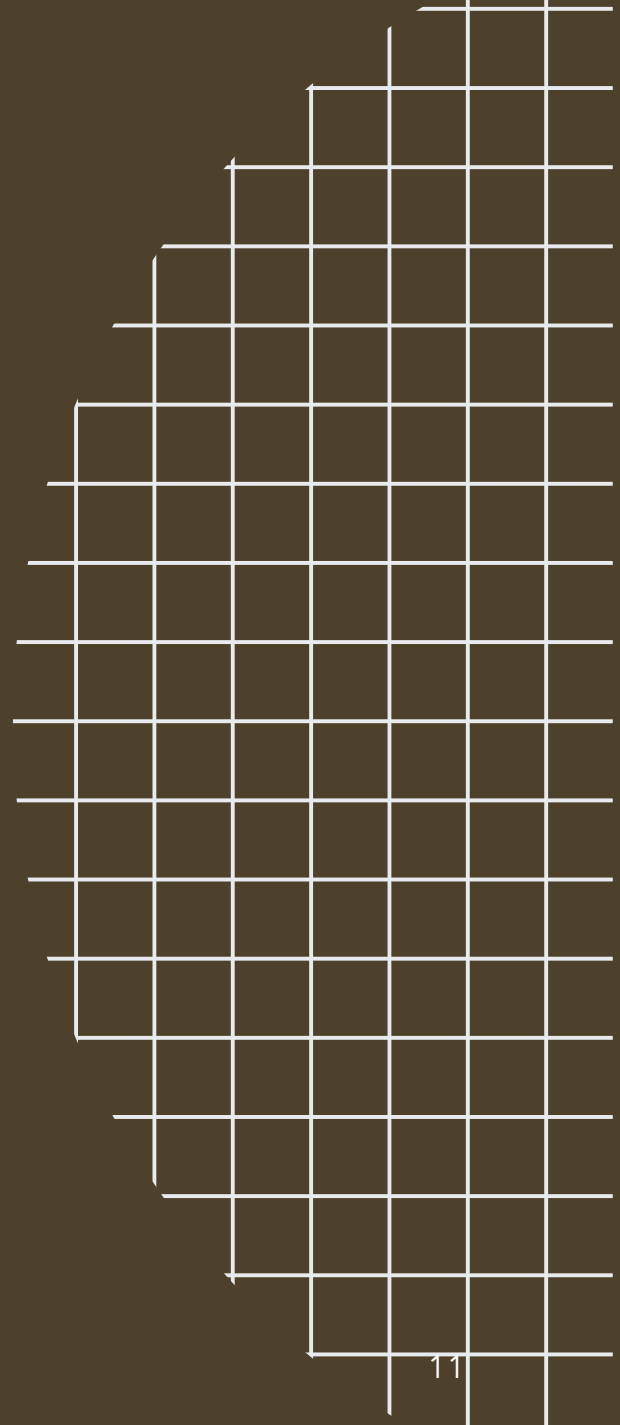
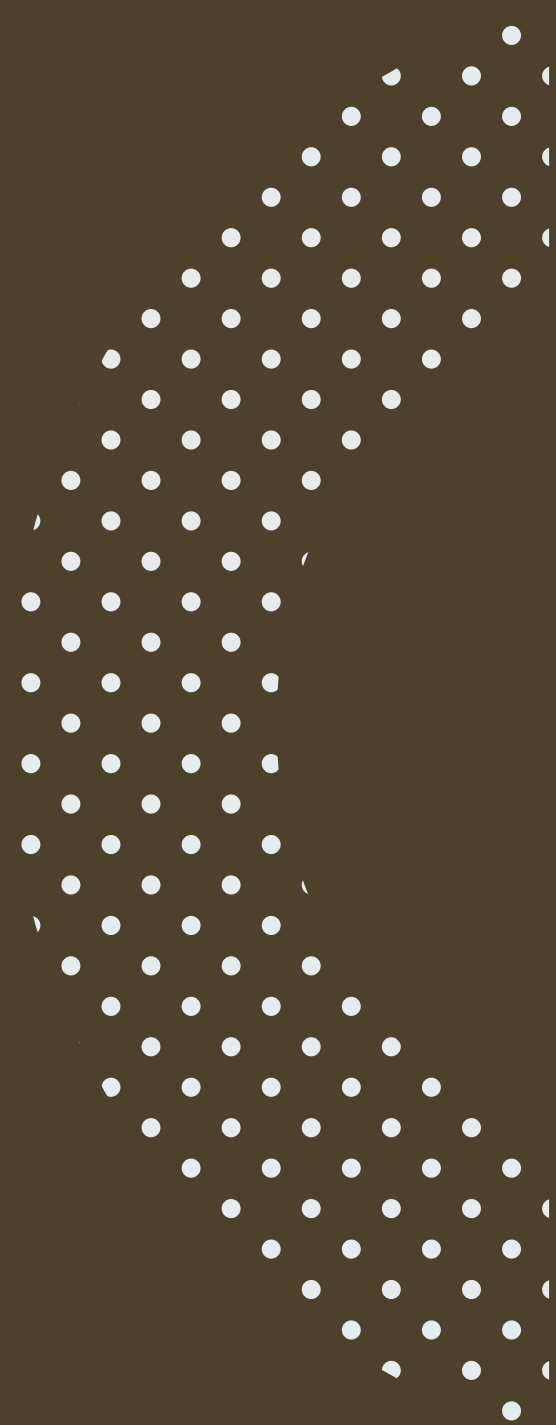
- "We hebben alles
gedaan wat we kunnen.
Nu is het aan hen."

Vraag aan lokale
onderwijsondersteuner:
HELP ONS!

- Traject rond
talenondersteunend
lesgeven ism CTO
(Centrum voor Taal en
Onderwijs - KU Leuven)
- Inhoudelijk sterke
professionalisering -
landde niet.

Vraag van Lesson Study
procesbegeleider:

- kan Lesson Study
helpen?

Opzet

2 teams

Principes van taalondersteunend leren laten landen in OPO-ontwerp en didactisch handelen

Commitment voor 1 cyclus

Deelname uit overtuiging; niemand "gemoetiveerd".

Unitmanager ondersteunt het traject

- ½ dag van Unitteamdag -
>Lesson Study:
literatuurstudie

Geen opdrachtpercentage voor deze professionalisering.

Team 1

- *In welke mate kan het inbrengen van de beroepscontext motivatieversterkend werken om van de taalinput werkelijk “intake” te maken in een spreekvaardigheidscontext, met name bij het gebruik van verbindingswoorden in spreektaken.*
- Diepgaand bronnenonderzoek
- Voorbereid naar teamoverleg
- Lesontwerp:
  - moeilijk om eigen overtuigingen los te laten
  - Risico voor “cavalier seul”-gedrag
  - Prettige gesprekken over lesgeven

Team 2

- *Welke elementen van blended learning helpen de studenten bij het toepassen van grammatica bij het uitvoeren van taaltaken?*
- Hands-on mentaliteit
- Weinig tot geen bronnenonderzoek
- Weinig tot geen voorbereiding
- Lesontwerp:
  - Creatief en speels
  - Goeie afspraken
  - Kennen studenten en profiel heel goed
  - “Da’s niks nieuws”; “Dat doen wij al”; ...

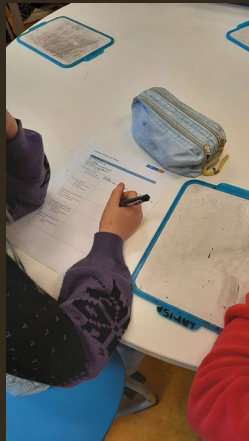
Team 1

- *We overleggen vaak met elkaar, in de gang, aan het koffieapparaat. Dit is de eerste keer dat we eens tijd genomen hebben om het écht over de essentie te hebben.*
- *Je stelt vaak moeilijke vragen. 😊 Vragen over zaken waar ik niet meer bij stilsta waarom ik ze doe.*
- *Dit moeten we vaker doen. (maar wanneer?)*
- *Dit is een vorm van professionalisering waar ik ook écht iets aan heb.*

Team 2

- *Veel nieuws kwam er toch niet uit he?*
- *Ik was verrast door wat de studenten me allemaal vertelden tijdens het interview.*
- *Goed interviewen is toch een kunst op zich, he? Ondanks de leidraad zou ik zelf niet zoveel diepgang hebben kunnen creëren. Goed dat jij er bij was.*
- *Sorry dat ik in de loop van het traject zo met de hakken in het zand gegaan ben. De omstandigheden maakten dat ik steeds minder open stond voor het traject. [aankondiging van een zware besparingsronde] Ben wel blij dat ik aan boord gebleven ben.*

Casus 2 De Inholland Pabo

Aanleiding voor verandering

Nieuw curriculum

Proeftuin ivm transitie

Tegenvallend rendement onderzoek

- Weerstand en uitstel gedrag

Doel praktijkonderzoek?

- Inhoudelijke opbrengst beperkt
- Onderzoekende houding (vermogen)
- HBO vs wetenschappelijk onderzoek

Onderzoeksangst bij studenten en docenten

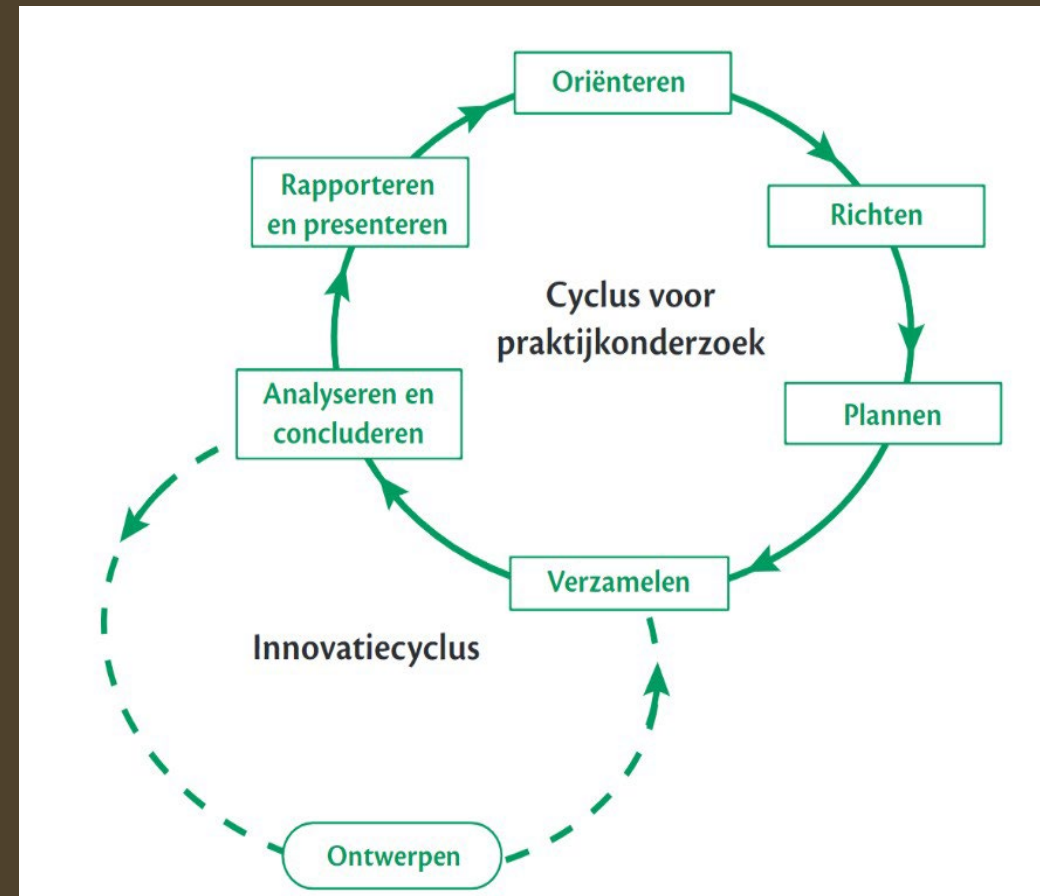
- Vooraf
- Natijd(!)

Cyclus Lesson Study vs. Praktijkonderzoek

Figuur 1. Lesson Study cyclus (Cijvat, Ina; Espeldoorn-Finke, Marianne, 2019, p. 10)

Figuur 2. Onderzoekscyclus praktijkonderzoek (Van der Donk & Van Lanen, 2020, p.22).

Lesson Study

De groep

- Flex studenten
- Voltijd studenten

Bijeenkomsten

- Op kc de Sleutelbloem, Beverwijk
- Online / offline meetings

Fase 1 ; Ontwerpen onderzoeksvraag

Fase 2 ; Onderzoeksles ontwerpen

Fase 3 ; Eerste onderzoeksles

Fase 4 ; Reflecteren en onderzoeksles herzien

Fase 5 ; Tweede onderzoeksles

Fase 6; Obbrengsten delen, iedereen leert

Fase 1 ; Ontwerpen onderzoeksvraag

Fase 2 ; Onderzoeksles ontwerpen

Fase 3 ; Eerste onderzoeksles

Fase 4 ; Reflecteren en onderzoeksles herzien

Fase 5 ; Tweede onderzoeksles

Fase 6; Obbrengsten delen, iedereen leert

Inventarisatie onderwerp

Onderzoeksvraag
formuleren

Lesdoel formuleren

Literatuur verzamelen

Een nul les ontwerpen

Fase 2 - Onderzoeksles ontwerp

Groepsleerkracht

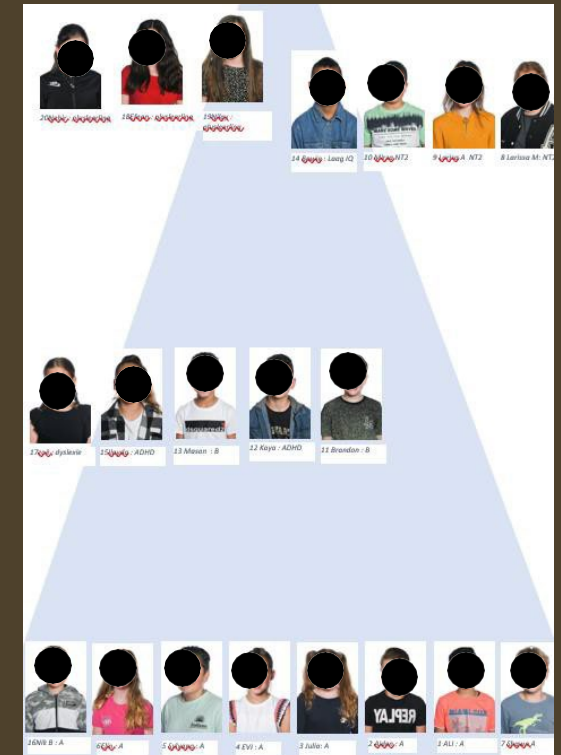
Indelen van de leerlingen (HGW)

Casusleerlingen kiezen

Onderwijsbehoeften vaststellen

Pameijer, 2017

Fase 1 ; Ontwerpen onderzoeksvraag

Fase 2 ; Onderzoeksles ontwerpen

Fase 3 ; Eerste onderzoeksles

Fase 4 ; Reflecteren en onderzoeksles herzien

Fase 5 ; Tweede onderzoeksles

Fase 6 ; Obbrengsten delen, iedereen leert

- 1 Fase 1 ; Ontwerpen onderzoeksvraag
- 2 Fase 2 ; Onderzoeksles ontwerpen
- 3 Fase 3 ; Eerste onderzoeksles
- 4 Fase 4 ; Reflecteren en onderzoeksles herzien
- 5 Fase 5 ; Tweede onderzoeksles
- 6 Fase 6; Obbrengsten delen, iedereen leert

Observaties casusleerlingen.

Verwachtingen Casus leerling:		
Tijdens de briefing van de leerkracht werd ons verteld dat leerling N. een plusleerling is. Ze is niet hoogbegaafd maar ze is erg leergierig en houdt van uitdagingen. Samen met nog twee andere leerlingen werken zij veel samen en kunnen dus moeilijker werk aan. N. is niet alleen met begrijpend lezen een sterke leerling maar ook met rekenen en taal. Door te differentiëren in het onderwijs kan de leerkracht proactief handelen en zo tegemoet komen aan verschillen tussen leerlingen. Voor de sterke leerlingen is het evenals bij zwakke leerlingen een proces waarin je bewust beredeneert welke onderwijsaanpassing nodig is om het aanbod beter te laten aansluiten bij de onderwijsbehoeften. In Nederland presteren sterke leerlingen minder goed dan in het buitenland. De sterke leerling verveelt zich en wordt weinig uitgedaagd. (Snippe & Woldberg-Wels, 2020) Echoer geeft de leerkracht (Amber) aan dat leerling N. betrokken is tijdens de lessen.		
LES 1	N. (C2)	
FASE	verwachting	observatie toelichting
Inleiding	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling is betrokken - Doet mee en kijkt naar leerkracht 	<ul style="list-style-type: none"> + Kijkt onwennig naar andere klasgenoten. Het is een andere setting. + Geen, handelt volgens verwachting.
Instructie	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling is betrokken - Doet mee en kijkt naar leerkracht 	<ul style="list-style-type: none"> + Leerling toont interesse aan de hand van het onderwerp wat op het bord verschijnt. N. Lacht. + Geen, handelt volgens verwachting.
Modellen	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling luistert naar leerkracht - Leerling is betrokken 	<ul style="list-style-type: none"> + Geen, handelt volgens verwachting. + Geen, handelt volgens verwachting.
Inoefenen	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling let op en is betrokken 	<ul style="list-style-type: none"> + Leerling krijgt de beurt van de leerkracht. Geeft niet het goede antwoord.
Verwerking	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling pakt tekst. - Leerling werkt zelfstandig. 	<ul style="list-style-type: none"> + Leerling weet niet of ze samen mag werken. Kijkt naar het bord. Vraagt het aan andere leerlingen, die weten het ook niet. - Leerling zoekt bevestiging van leerkracht. Krijgt dit. Leerling werkt samen met haar tafelmaatjes.
Afsluiting	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling kijkt naar leerkracht. 	<ul style="list-style-type: none"> + Geen, handelt volgens verwachting.
Analyse / conclusie les 1 :		
De leerling heeft veel volgens verwachting gehandeld. In de theorie zou kunnen blijken dat sterke leerlingen snel verveelt zijn. Echter was dit niet het geval. N. reageerde enthousiast over de onderwerpen. Ze mocht samen werken en het leek dat ze dat fijn vond. In de verwachting stond wel dat de leerling zelfstandig aan het werk zou gaan, leerkracht heeft de verwachting bijgesteld en mocht nu samenwerken. Leerling C2 handelt volgens verwachting op bijna alle punten. De verwerking werd samen gemaakt i.p.v. zelfstandig.		

Fase 1 ; Ontwerpen onderzoeksvraag

Fase 2 ; Onderzoeksles ontwerpen

Fase 3 ; Eerste onderzoeksles

Fase 4 ; Reflecteren en onderzoeksles herzien

Fase 5 ; Tweede onderzoeksles

Fase 6 ; Obbrengsten delen, iedereen leert

Fase 1 ; Ontwerpen onderzoeksvraag

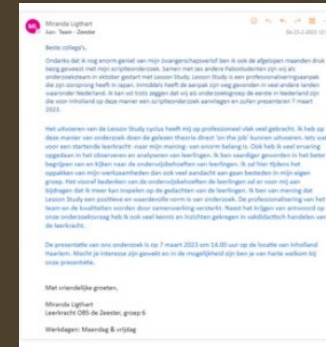
Fase 2 ; Onderzoeksles ontwerpen

Fase 3 ; Eerste onderzoeksles

Fase 4 ; Reflecteren en onderzoeksles herzien

Fase 5 ; Tweede onderzoeksles

Fase 6; Obbrengsten delen, iedereen leert

Samenwerking

- Met elkaar
- Met praktijkschool
- Met vakdocenten en experts

Waarom werkt het?

- Samenwerkingsverband
- Direct 'on the job' toe te passen
- Concreet bezig zijn (betekenisvol)
- Verdeling van werkzaamheden
- Verdieping literatuur
- Presenteren in plaats van verslaglegging
- Naadloze aansluiting tussen Pabo & werkplek

Persoonlijke opbrengsten

- Kijken naar leerlingbehoeften
- Observeren
- Differentiatie mogelijkheden
- Verdieping literatuur

Hoe krijg je collega's mee?

- Laten zien
- Laten ervaren
- Actief aanbieden in studiedagen
- Delen opbrengsten
- Nu:
  - 6 onderzoeksgroepen Lesson Study
  - Opleiding LS procesbegeleider van 12 collega's
  - Experimenten overall

Welke vragen zijn er nu nog?

Thank
YOU

thanks

thanks

THANK
YOU

